

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Kaija Partanen
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

TJÄNSTESKRIVELSE

2016-04-07

1 (6)

Diarienummer

2016/SN 0061 014

Socialnämnden

Översyn av delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter i ordinärt boende

Förslag till beslut

1. Översynen godkänns.
2. Från och med 2017-01-01 kommer Tyresö kommuns hemtjänst inklusive externa utförare begära ersättning från Stockholms läns landsting för utförandet av delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter.
3. Om ersättning inte utgår kommer hemtjänsten inte längre utföra delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter från och med 2017-01-01.

Socialförvaltningen

Åsa Danielsson
Förvaltningschef

Sammanfattning

I samband med att kommunen tog över ansvaret för viss hälso- och sjukvård i LSS-verksamheter 2015-10-01 genomförde medicinskt ansvarig sjuksköterska en översyn av delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter i ordinärt boende som utfärdas från hälso- och sjukvårdspersonal inom Stockholms läns landsting (SLL) och dess privata utförare till personal inom hemtjänstutförarna i Tyresö kommun.

Översynen gäller insatser som hälso- och sjukvårdspersonal inom Stockholms läns landsting (och dess privata utförare) delegerar till personal hos hemtjänstutförare i Tyresö kommun. På årsbasis är kostnaderna för delegeringsuppgifterna ca 3,5 mnkr.

Socialnämnden föreslås besluta att hemtjänstutförarna i kommunen från och med 2017-01-01 ska begära ersättning för att utföra delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter på uppdrag från verksamheter som drivs av eller på uppdrag av Stockholms läns landsting (SLL). Förvaltningen inleder i så fall omgående förhandlingar med berörd part inom Stockholms läns landsting.

Om SLL inte tillmötesgår önskemålet om ersättning föreslår socialförvaltningen att allt utförande av delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter på uppdrag av SLL och dess utförare upphör senast 2017-01-01.

Delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter inom ordinärt boende

Rättsliga grunder

De rättsliga grunderna för delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter finns i hälso- och sjukvårdslagen, patientsäkerhetslagen och socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård.

Enligt 2 a § i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763 HSL) har varje vårdgivare inom såväl den offentliga som den enskilda hälso- och sjukvården att svara för att den egna vårdverksamheten bedrivs så att den uppfyller kraven på en god vård. Detta innebär bl.a. att vården ska vara säker och av god kvalitet samt tillgodose patienternas behov av trygghet i vården och behandlingen.

5 kapitlet i Patientsäkerhetslagen (2010: 659 PSL) anger begränsningar i rätten för andra än hälso- och sjukvårdspersonal att vidta vissa hälso- och sjukvårdande åtgärder:

5 kap 1 § ”Andra än hälso- och sjukvårdspersonal får inte yrkesmässigt undersöka någon annans hälsotillstånd eller behandla någon annan för sjukdom eller därmed jämförligt tillstånd genom att vidta eller föreskriva någon av följande åtgärder i förebyggande, botande eller lindrande syfte:

1. behandla sådana smittsamma sjukdomar som enligt smittskyddslagen (2004:168) är anmälningspliktiga sjukdomar,
2. behandla cancer och andra elakartade svulster, diabetes, epilepsi eller sjukliga tillstånd i samband med havandeskap eller förlossning,
3. undersöka eller behandla någon annan under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion av bedövningsmedel eller under hypnos,
4. behandla någon annan med radiologiska metoder,
5. utan personlig undersökning av den som sökt honom eller henne, lämna skriftliga råd eller anvisningar för behandling,
6. undersöka eller behandla barn under åtta år, eller
7. prova ut kontaktlinser.”

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd Delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård (SOSFS 1997:14) återges följande; Vårdgivaren har att bestämma hur den egna verksamheten ska vara organiserad och att definiera vilka uppgifter varje verksamhet inom den egna organisationen ska ha. Den som bedriver hälso- och sjukvård eller tandvård vare sig det är fråga om staten, landsting, kommun eller enskild vårdgivare är skyldig att anpassa bemanningen av varje verksamhetsområde så att kraven på en vård av god kvalitet och säkerhet för patienterna kan upprätthållas. Det är av central betydelse för all hälso- och sjukvård. Vårdgivaren måste se till att det finns personal med såväl formell som reell kompetens som kan fullgöra de uppgifter som ankommer på verksamheten.

Delegeringar av arbetsuppgifter kan ske oberoende av om den som delegerar och den som mottar arbetsuppgiften tillhör samma organisatoriska verksamhet eller ej. Förutsättningen för en sådan delegering är emellertid att mottagaren av uppgiften har sin arbetslednings tillåtelse att utföra arbetsuppgiften. Det innebär att den som avser att delegera över en verksamhets- eller vårdgivargräns först måste samråda med mottagarens arbetsledning.

Enligt patientsäkerhetslagen får inte delegeringar av medicinska arbetsuppgifter göras slentrianmässigt. Med hänsyn till kraven på vård av god kvalitet och hög säkerhet för patienterna ställer varje delegeringsbeslut mycket stora anspråk på gott omdöme, goda kunskaper och noggrannhet hos såväl den som delegerar som den som genom delegering mottar en medicinsk arbetsuppgift.

Ytterst ansvarig för att delegeringar sker på ett korrekt sätt inom ett verksamhetsområde är verksamhetschef eller motsvarande. Den som har det yttersta ansvaret för att delegeringar tillgodoser patientsäkerheten kan meddela restriktioner i fråga om delegeringar inom verksamhetsområdet. Även Socialstyrelsen kan i föreskrift meddela inskränkningar i fråga om möjligheterna att delegera olika arbetsuppgifter.

Ett beslut om delegering är personligt. Ett delegeringsbeslut får endast avse en person som är namngiven och inte en viss arbetsgrupp och att den som genom ett delegeringsbeslut tilldelats viss arbetsuppgift i sin tur inte får delegera uppgiften till någon annan person. Den som delegerar ska säkerställa att personen som mottar en delegering har tillräckliga kunskaper för att klara av uppdraget samt att delegeringar ska följas upp årligen.”

Omfattning

Hösten 2015 genomfördes en översyn av volymen av delegeringar i Tyresö hos samtliga hemtjänstutförare. Förfrågan gick till samtliga hemtjänstutförare. Det framkom att delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter utfördes hos ca 160 hemtjänstkunder.

Ansvarig enhetschef på socialförvaltningen tillsammans med medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) bedömer att snitttiden per utförd delegerad hälso- och sjukvårdsuppgift är cirka 5 minuter. Omfattningen är cirka 2 stycken 5-minuters insatser per dag och hemtjänstkund.

Delegering gentemot hemtjänstpersonal kan utgå från olika verksamheter inom landstinget och dess privata utförare, t.ex. primärvård, ASIH och andra enheter.

Kostnader

Hemtjänstutförare har i nuläget ca 160 kunder som medarbetare har delegeringar på att utföra hälso- och sjukvårdsuppgifter för.

En genomsnittlig tid för utförd insats är ca 5 minuter och i snitt har hemtjänstkunderna 2 sådana insatser/dag.

Om man då räknar detta följande:

$160 \text{ kunder} \times 10 \text{ min} \times 7 \text{ dagar} = 11\,200 \text{ min/vecka} = \text{ca } 187 \text{ tim/vecka}$

Då är inte den s.k. kringtiden för upprättande och uppföljningar av delegeringar, information, utbildning och annat inräknad.

På årsbasis blir detta $187 \text{ tim/vecka} \times 52 \text{ veckor} = 9\,707 \text{ tim}$ á 362 kr, vilket ger en kostnad på ca 3,5 mnkr per år.

Delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter

I samverkansöverenskommelser beskrivs inte tydligt om och vilka delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser skulle utföras av hemtjänstpersonal för landstinget när landstinget tog ansvaret att utföra hälso- och sjukvården i ordinärt boende för kommunen.

Hälso- och sjukvården har blivit mer avancerat som utförs i ordinärt boende.

Den allmänt förekommande delegerade hälso- och sjukvårdsuppgiften att överlämna läkemedel i färdigdelad dosett till brukaren har utökats med ett brett spektrum av delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter.

Vid översynen framkom att nedanstående delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter som utförs av hemtjänstpersonal.

- ✓ Överlämning av läkemedel från färdigdoserad APO-dos
- ✓ Överlämning av läkemedel från färdigdelad dosett
- ✓ Överlämning av läkemedel från färdigdelad APO-dos och färdigdelad dosett
- ✓ Iordningsställande av flytande medicin
- ✓ "Vid-behovs-medicinering" – iordningsställa och överlämna läkemedel enligt lokal instruktion
- ✓ Medicinska salvor (smörjning)
- ✓ Applicering av ögondroppar
- ✓ Applicering av ögonsalva
- ✓ Örondroppar
- ✓ Nässpray
- ✓ Inhalationspulver – hjälp med inhalationer
- ✓ Koppla loss matningsslangen i PEG
- ✓ Tvätta runt PEG
- ✓ Ge vätska i PEG
- ✓ Stolpiller

- ✓ Klypsma
- ✓ ”Droppar vid behov” – t.ex. för laxering
- ✓ Byte av stomipåse
- ✓ Byte av stomiplatta
- ✓ Medicinska stödstrumpor (ta på och/eller ta av)
- ✓ Byte av kateterpåse

Det har kommit till MAS kännedom att hemtjänstpersonal även byter läkemedelsplåster. Denna uppgift är inte lämplig att delegeras till hemtjänstpersonal. Uppgiften delegeras inte ens till omvårdnadspersonal på vård- och omsorgsboenden för äldre.

Intyg om egenvård

Diskussioner mellan hemtjänstpersonal och distriktsköterskor förekommer frekvent angående vilka hälso- och sjukvårdsuppgifter som hemtjänsten ska utföra. MAS deltar i dessa diskussioner när det gäller de mer avancerade arbetsuppgifter om de är lämpliga att delegera till hemtjänstpersonal utifrån kompetensnivån.

När hemtjänstpersonalen anför att delegering saknas blir svaret från distriktsköterskor ofta att det är egenvård som föreligger. Dock saknas den ifyllda egenvårdsblanketten där hemtjänstutföraren har beviljats tid för brukaren att utföra egenvårdsinsatser med praktisk hjälp.

Erfarenheter från andra kommuner

Diskussion kring delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter till hemtjänstpersonal har förts under åren. Det är en del kommuner som har av sagt sig alla delegeringsuppgifter. Andra har kunnat få ersättning från SLL för utförda insatser.

Medicinskt ansvariga sjuksköterskan har inhämtat underlag från olika kommuner angående erfarenheter då man där av sade sig delegeringar.

Nynäshamns och Haninge kommuner har försökt få ersättning från SLL utan resultat. I Nynäshamn valde man då att helt upphöra med att utföra delegerade uppgifter inom ordinärtboende och vid årsskiftet 2015-2016 upphörde Haninge med detta. Botkyrka kommun följer efter och har av sagt delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter fr.o.m. april 2016.

